

Od puščave do mize, od gline do življenja

Biblična arheološka razstava ob 50-letnici mariborske enote Teološke fakultete

V Sinagogi Maribor na Židovski ulici so v četrtek, 4. oktobra, odprli biblično arheološko razstavo *Od puščave do mize*. V evropskem letu kulturne dediščine je razstavo pripravila Teološka fakulteta ob 50-letnici delovanja enote v Mariboru, v sodelovanju s Centrom judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor. Na odprtju sta zbirko in razstavo predstavila skrbnica zbirke Fanika Krajnc Vrečko in avtor razstave Samo Skralovnik, zbrane sta nagovorila tudi direktor Sinagoge Maribor Boris Hajdinjak in prodekanja mariborske enote Teološke fakultete Mateja Pevec Rozman. Razstavo je odprl bibličist Maksimilijan Matjaž.

PREDMETI – PRIPOVEDOVALCI ZGODB

Biblična arheološka zbirka predmetov Teološke knjižnice Maribor je edinstvena zbirka v Sloveniji. Predmete je desetletja nabiral in zbiral v Palestini, Izraelu in Egiptu akademik Jože Krašovec in jo poklonil mariborski enoti Teološke fakultete. Doslej so jo študentje uporabljali kot didaktični pripomoček, v letu kulturne dediščine pa zbirka na razstavi pripoveduje zgodbo o začetkih civilizacije širši javnosti. V njej prevladujejo lončenina in predmeti, povezani z vsakdanjim življenjem in prehranjevanjem, zato se, kot so zapisali v vabilu, »z razstavo izbranih predmetov iz te zbirke podajamo na sprehod od puščave do mize«: puščava v naslovu predstavlja nomadski način življenja (prehranjevanja) Izraelcev, miza pa način življenja v civilizaciji (stalni naselitvi). Ob razstavi je izšel tudi obsežen

katalog. »Predmeti arheološke zbirke na razstavi nas vodijo v daljno preteklost. Vodijo nas v skrivnostne kraje in čase, ki so od nas in od sedanjega trenutka oddaljeni več tisočletij,« je dejala prodekanja Pevec Rozmanova: »Primerki, ki jih lahko občudujemo, niso zgolj predmeti iz preteklosti, predmeti, ki jih je v davni izdelala človeška roka, temveč so mnogo več: so živi pripovedovalci, priče, ki pripovedujejo zgodbe preteklosti, zgodbe o človeku in njegovem hrepenenju, o stiskah in radostih, pripovedujejo o življenju in smrti, o iskanju smisla in iskanju tistega, ki presega vso tukajšnjost, Tistega, ki daje življenje in vodi od puščave do mize.«

OD DAVNE PRETEKLOSTI DO AKTUALNE SEDANJOSTI

»Ko sedijo za skupno mizo arheolog, zgodovinar, bibličist in teolog, lahko tudi tisočletja stari predmeti in teksti zasijejo v novi luči in spregovorijo na nov način,« je zapisal v katalogu ob razstavi profesor Maksimilijan Matjaž. Po njegovih besedah je avtorjem razstave in kataloga »uspelo ustvariti prepričljive prehode, ki bodo gledalca in bralca večplastno nagovorili in vključili v vznemirljivo popotovanje od davne preteklosti do aktualne sedanjosti.« Po besedah Matjaža »razstava sledi podobi prehranjevanja kot temeljni človeški dejavnosti, v kateri se križa človekova materialna, duhovna in družbena dimenzija. Ob človekovemu odnosu do hrane se je razvijal tudi njegov odnos do najbližjih, do družbe in do svetega. Ob hranjenju se ni razvijala samo tehnika pridelovanja in priprave hrane, temveč tudi morala, etika in teologija. Človek je prav ob hrani doživljal tako svojo končnost in odvisnost kot tudi svojo ustvarjalnost ter poklicanost v presežno – v odnos.«

SKOZI TISOČLETJA RASTI IN ZORENJA

Posrečena izvirnost razstave, kot je na odprtju razstave dejal Matjaž, je estetsko dovršeno in vsebinsko argumentirano prepletanje različnih tokov, ki popeljejo obiskovalca skozi tisočletja rasti in zorenja človeškega duha. »Namen razstave gotovo ni samo odstirati detajle zgodovinskega potovanja 'od puščave do mize', ki jih je izvoljeno ljudstvo zapustilo kot duhovno dediščino človeštvu, temveč tudi pričevati o veličini duha, ki navdihuje te prehode, da iz mrtve gline spregovori živa podoba, da se v puščavi porodi življenje, da se iz posameznika prerodi človeka, ki lahko ustvarja, ljubi in občuduje.«

Razstava bo v Sinagogi Maribor na ogled do sredine januarja 2019, od tam se seli v Ljubljano in kasneje še na Ptuj. ■ K. H.

Od leve: dvoročajni lonec (Ain Samiyeh, 2300–2000 pr. Kr.), ciborij (Ain Samiyeh, 1800/1750–1550 pr. Kr.), bikonični vrč (Hebron, 1400–1300 pr. Kr.). FOTO: Tomo Jeseničnik

Razstavo v Sinagogi Maribor je pripravil Samo Skralovnik, odprl pa Maksimilijan Matjaž. FOTO: Andrej Petelinšek/Večer

FOTO: Alejandro Brecejl

Slovanska glasba v devetih jeziki

Projektni zbor petdesetih pevcev iz treh Slovenij z dirigentko Lučko Kralj Jerman navdušil v Ljubljani in Trstu

V cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani in v stolnici sv. Justa v Trstu je v četrtek, 4., in nedeljo, 7. oktobra, projektni zbor 50 pevcev treh generacij iz matične, zamejske in izseljenske glasbe izvedel koncerta slovanske sakralne glasbe. 84-letni glasbenici Lučki Kralj Jerman, Goričanki po rodu, ki že sedem desetletij živi v Argentini, se je s tem uresničila dolgoletna želja: v rodni domovini izvesti koncert njej drage slovanske liturgične glasbe. Sestavila je program 18 skladb devetih slovanskih narodov, s pomočjo vnukov, ki živijo v Sloveniji, in bratranca Tomaža Simčiča je sestavila »projektne zbor dobre volje«, kot ga je imenovala, zbor na dveh celodnevih vajah pripravila in mu na obeh koncertih dirigirala. »Bogu sem hvaležna, da mi je dal to idejo. S pevci sem zelo zadovoljna, lepo smo se ujeli, čeprav se pred

prvimi vajami nismo poznali. Dve nedelji smo imeli šest vaj, vzdušje je bilo izjemno,« je povedala Lučka Kralj Jerman, ki je v Argentini med drugim ustanovila svetovno znani zbor *Ninos y jovenes cantores de Bariloche*, vso glasbeno kariero pa je skrbno gojila tudi slovensko glasbeno izročilo. Oba koncerta so pevke in pevci – iz matične Slovenije so nosili zeleno rožico oziroma kravato, zamejci rumeno, izseljenci sinje modro – začeli so z *Očenašem* ruskega skladatelja Nikolaja Kedrova, končali pa z Grečaninovima *Blagoslovi, duše moja, Gospoda*. Zapeli so tudi tri slovenske, med drugim *Pod oljkami* Vinka Vodopivca in *Božično noč* Mirka Renerja, oba skladatelja je Kralj Jermanova osebno poznala. (Več o življenju in ustvarjanju Lučke Kralj Jerman v 41. številki Družine v rubriki *Osebnost tedna*.) ■

Klasika s severa

Novo sezono Sakralnega abonmaja začenjajo s Sunrise Mass

V mesecu oktobru v novo koncertno sezono vstopa tudi Sakralni abonma, ki v slovenski prostor prinaša glasbo, porojeno iz Besede in navdihneno v svetopisemskih, liturgičnih ter drugih duhovnih besedilih. Vsaka beseda že sama v sebi nosi kal ritma in melodije in zdi se, da je skladatelj tisti, ki ji prisluhne ter jo poskuša odeti v tako glasbeno podobo, ki ji najbolj ustreza. Ta je v vsakem obdobju zgodovine različna. Lahko je odsev časa, lahko samo preoblikovanje starega, včasih pa je tudi čisto nova in preroška. Ko se danes srečujemo z glasbo različnih obdobij, nas vsak glasbeni slog, ki je iskren, lahko obogati, napolni z lepoto in nam pomaga vstopati v odnos z Bogom ter prisluhniti njegovi Besedi. Prav to je tudi namen koncertov, ki jih Sakralni abonma ponuja poslušal-

glasba je preprosta, iskrena, polna upanja in zakriva mnoga človekova občutja, brez manipulacije in pretiranega čustvovanja. V sebi združuje vse, kar so skladatelji v preteklih obdobjih vse do danes dobrega ustvarili v klasični glasbi, hkrati pa nekoliko prevzema filmski izraz. Skladatelj pravi, da želi ustvarjati glasbo, ki bo dosegla kar največ ljudi in se jih tudi globoko dotaknila. Darovi, ki jih umetnik prejme, naj bi bili po Gjeilovem mnenju namenjeni temu, da človeka opogumijo, spomnijo, kdo je in kaj je resnično pomembno v njegovem življenju.

Ola Gjeilo je predvsem zborovski skladatelj. V njegovem opusu pa srečamo mnogo sakralnih del, med njimi tudi edino uglasbitev maše z naslovom Sunrise Mass za godalni orkester in zbor. Gjeilo se je z uglasbitvijo maše poklonil mnogim skladateljem, ob katerih je odraščal in so v njegovem življenju pustili močan pečat. V posameznih elementih tako srečamo Bacha, Brucknerja, Faureja, Durufleja ter sodobno filmsko glasbo, ki je Gjeilu zelo blizu za izražanje občutij. Prva izvedba maše je bila pred desetimi leti v Oslu na Norveškem in je združevala več zborov, katerih umetniški vodja je bil isti dirigent. Tudi za prvi koncert Sakralnega abonmaja si je dirigent Lovro Frelih zamislil podobno. K sodelovanju je povabil tri zборе, ki jih sam vodi ali je z njimi sodeloval: Komorni zbor Mysterium, Ženski pevski zbor Petrol in Komorni moški zbor Celje. Sunrise mass bodo skupaj s komornim orkestrom izvedli v uršulinski cerkvi v Ljubljani.

s. DIANA NOVAK

GJEILO SE JE Z UGLASBITVIJO MAŠE POKLONIL MNOGIM SKLADATELJEM.

cem in omogoča poustvarjalcem, da se z glasbo odprejo Besedi, jo sprejmejo in skozi liturgična obdobja odkrivajo skrivnost našega življenja, ki je »s Kristusom skrito v Bogu«.

Posebnost letošnje sezone Sakralnega abonmaja bodo koncerti z izvedbami večjih vokalno-instrumentalnih del slovenskih in tujih skladateljev, ki sakralno glasbo ustvarjajo v današnjem času. V svetu, ki na eni strani išče globlji smisel življenja, na drugi strani pa zavrača vse, kar je religiozno, simbolno in presega meje človekovega razuma, je za skladatelje poseben izziv, s kakšno glasbeno govorico naj komunicirajo s poslušalci. Na prvem, oktobrskem koncertu, se bomo srečali z norveškim skladateljem Olom Gjeilom, ki je kljub svoji mladosti že razvil slog, s katerim je postal prepoznaven in sprejet med poslušalci po vsem svetu. Njegova

SUNRISE MASS bodo izvajali:
Komorni pevski zbor Mysterium
Ženski pevski zbor Petrol
Komorni moški zbor Celje
Komorni godalni orkester
Lovro Frelih, dirigent

Sreda, 17. oktobra, ob 19.30
Uršulinska cerkev v Ljubljani

